

Милена Михаљевић*

Републички центар за истраживање рата,
ратних злочина и тражење несталих лица

Оригинални научни рад

УДК 342.53(497.15):342.3/.6“1992“

DOI: 10.7251/SIC2306159M

БРОЈ ПОСЛАНИКА ПРВОГ САЗИВА СКУПШТИНЕ СРПСКОГ НАРОДА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Апстракт: На основу доступне литературе и извора у раду се разматрају историјске чињенице које су довеле до коначног броја посланика првог сазива Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини. Утврдивши да се у до сада објављеним радовима и монографијама везаним за оснивање и рад највишег уставотворног и законодавног тијела Републике Српске овај број наводи без адекватног објашњења како је успостављен, циљ је био помјерити границе научног сазнања и разјаснити све оне елементе који су утицали на заокруживање коначног броја посланика првог сазива. Имајући у виду значај ове институције за Републику Српску, како у ратном периоду, тако и данас, било које чињенице везане за њен рад не би требале остати занемарене, а нарочито не оне које се тичу њеног оснивања.

Кључне ријечи: Скупштина, Република Српска, српски народ, први сазив, број.

* milenamihaljevic87@gmail.com

Народна скупштина Републике Српске данас броји 83 народна посланика, који се бирају непосредно на изборима на мандат од четири године. У до сада објављеним монографијама, књигама и радовима који се тичу оснивања и рада овог тијела податак о 83 посланика наводи се као аксиом, без детаљне анализе како се до њега дошло. Изузетак представља неколико радова од стране директних или индиректних учесника стварања институција Републике Српске, у којима проналазимо неке, могло би се рећи супротстављене, информације о начину на који се дошло до коначног броја посланика првог сазива Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини, непосредно након њеног оснивања 24. октобра 1991. године.¹

У том контексту треба споменути рад првог предсједника Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини Момчила Крајишника „Историјска улога Народне скупштине у стварању Републике Српске“, објављеном у зборнику *Двадесет пет година Народне Скупштине Републике Српске*. У њему се наводи да су сви српски посланици из Скупштине Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине (у даљем тексту: СР БиХ) прогласили Скупштину српског народа у Босни и Херцеговини и тиме аутоматски постали посланици тог тијела. Он наводи да их је укупно било 78, од тога 72 из Српске Демократке Странке (у даљем тексту: СДС), 2 из Српског покрета обнове (у даљем тексту: СПО), 4 из Савеза реформских снага Југославије за Босну и Херцеговину (у даљем тексту: СРСЈ за БиХ). Према наводи-ма Крајишника, послије проглашења Републике српског народа у Босни и Херцеговини 9. јануара 1992. године, Скупштини се прикључило њих још пет, од када броји укупно 83 посланика.² У истом зборнику Радомир В. Лукић у раду „Уставотворна и законодавна власт Народне скупштине Републике Српске“, пишући о оснивању Скупштине српског народа у Босни

¹ Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини је основана 24. октобра 1991. године, те је носила тај назив све до 20. сједнице овог тијела одржане у Бјељини 14. и 15. септембра 1992. године када се у записнику и стенограмским биљешкама почиње називати Народна скупштина Републике Српске. Предраг Лозо, „Република Српска – име, догађаји и историјски процеси“, *Српски историјски часопис*, 3/4, (2020/2021), 183.

² Момчило Крајишник, „Историјска улога Народне скупштине у стварању Републике Српске“, у: *Двадесет пет година Народне Скупштине Републике Српске*, ур. Рајко Кузмановић (Бања Лука: АНУРС-НСРС, 2017), 46-49.

и Херцеговини наводи сљедеће: „Она је образована од дијела посланика српске националне припадности у Скупштини СР Босне и Херцеговине који су бирани са изборних листа Српске демократске странке и Српског покрета обнове, уз могућност да јој накнадно приступе и други посланици српске националне припадности, што је неколицина њих заиста и учинила доцније.“³ Поред наведеног, треба споменути рад Радована Нешковића „Околности оснивања Скупштине српског народа у БиХ“, објављен у годишњаку *30 година Народне скупштине Републике Српске 1991-2021.*, у оквиру којег се наводи: „На Првој конститутивној сједници Скупштину српског народа чинила су 72 посланика Српске демократске странке и један посланик Српског покрета обнове, а српски посланици из других политичких партија прикључили су се Скупштини српског народа на њеној Другој сједници, 21. новембра 1991. године.“⁴ У истом годишњаку, ипак можемо наићи на нешто другачије информације у раду Слободана Наградића „Опозиција у Народној скупштини Републике Српске“, у коме је аутор навео да је на сједници од 24. октобра 1991. године присуствовало 78 посланика, док је на сљедећој и свим осталим било њих 83.⁵ Уз поменуто, у каталогу са изложбе *30 година Народне скупштине Републике Српске (1991-2021)* наилазимо на нешто другачије податке, који се односе на то да је оснивачкој сједници присуствовало 77 посланика, те да су се убрзо придружили други посланици из реда српског народа, од када је бројала 83 посланика.⁶

Надаље, треба споменути књигу *Мермерне истине о Босни*, у којој је синтезирана уводна и завршна ријеч првог предсједника Републике Срп-

³ Радомир В. Лукић, „Уставотворна и законодавна власт Народне скупштине Републике Српске“, у *Двадесет пет година Народне Скупштине Републике Српске*, ур. Рајко Кузмановић (Бања Лука: АНУРС-НСРС, 2017), 185-186.

⁴ Радомир Нешковић, „Околности оснивања Скупштине српског народа у БиХ“, у *30 године Народне скупштине Републике Српске 1991-2021*, ур. Мирјана Кусмук (Бања Лука: НСРС, 2021), 76.

⁵ Слободан Наградић, „Опозиција у Народној скупштини Републике Српске“, у *30 године Народне скупштине Републике Српске 1991-2021*, ур. Мирјана Кусмук (Бања Лука: НСРС, 2021), 115.

⁶ Бојан Стојнић, Горан Ђуран, Владан Вуклиш, *30 година Народне скупштине Републике Српске (1991 – 2021) – каталог изложбе* (Бања Лука: НСРС, Архив Републике Српске, 2021), 17-18.

ске Радована Караџића пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију у Хагу. Караџић је навео да је у Скупштини СР БиХ било 86 посланика који су у то тијело ушли изјашњавајући се као Срби, и да је од њих 83 посланика ушло у новосновану Скупштину.⁷

Уз поменуте радова, треба споменути и монографију назива *Народна скупштина Републике Српске* из 2012. године, јер ни у њој не можемо наићи на податак о томе како се дошло до данашњег броја посланика овог тијела, нити из ње можемо утврдити у којем периоду су Скупштини приступили они који су сачињавали први сазив. Заправо, на посљедњим страницама су азбучно побројани сви народни посланици до периода када је монографија објављена, те је поред њих написан скупштински сазив током којег су имали мандат. Самим тим, поменута монографија нам даје информацију да је у првом сазиву било 92 посланика.⁸ Тај податак није неисправан ако га посматрамо у распону трајања првог сазива, од 24. октобра 1991. до 14. септембра 1996. године, јер је познато да је било смртних случајева посланика, па самим тим и њихових замјена. Али и поред тога, на основу наведеног списка није могуће утврдити који су посланици учествовали у оснивању Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини, нити како се дошло до коначног броја посланика који ће чинити ово тијело. Затим, Чедомир Антић и Ненад Кеџмановић у књизи назива *Историја Републике Српске* наводе да су се „српски посланици издвојили 24. октобра 1991. у `Скупштину српског народа у Босни и Херцеговини`“.⁹ Иако нигдје нијесу улазили у проблематику бројева, из наведеног би се дало закључити да су сви они који су се изјашњавали као Срби, те испред тог народа ушли у Скупштину СР БиХ, аутоматски чинили први сазив новооснованог тијела, што такође није у потпуности исправно и не може нам дати потпуну слику о томе како се дошло до коначног броја посланика.

⁷ Радован Караџић, *Мермерне истине о Босни: Уводна и завршна реч пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију у Хагу, 1-2. март 2010.-1-2, 7. октобар 2014.* (Нови Сад: Павославна реч -Београд: Радунић, 2016), 85.

⁸ *Народна Скупштина Републике Српске*, ур. Игор Радојичић и др., прир. Душан Поповић и др., (Лакташи: Графомарк, 2012), 155-161.

⁹ Чедомир Антић, Ненад Кеџмановић, *Историја Републике Српске* (Бања Лука: Службени гласник Републике Српске, 2016), 285.

Из свега наведеног са сигурношћу можемо једнино утврдити чињеницу да су посланицима новосноване скупштине дефинитивно постали они који су прије њеног оснивања били посланици Скупштине СР БиХ. Такође, јасно нам је да тачан број посланика овог тијела није одређен на оснивачкој скупштини од 24. октобра 1991. године. Међутим, оно што нам остаје непознаница, а самим тим и задатак да утврдимо, јесте како, у којем броју и којем периоду су ти посланици прешли у Скупштину српског народа у Босни и Херцеговини. Стога, у раду ћемо се потрудити да синтезирамо тај процес, упоређујући наведене податке из литературе са онима које смо добили критички анализирајући доступне изворе. Како би дошли до коначног закључка, служили смо се дедуктивном логичком методом, па смо кренули од општег ка појединачном, стога смо пажњу најприје посветили анализи избора и изборних резултата од 18. новембра 1990. године, како бисмо наприје одредили који су то посланици ушли у Скупштину СР БиХ као Срби, на листама којих странака су се налазили, те у коначници да ли су сви они одлучили да пређу у новоосновану скупштину српског народа у БиХ.

Избори од 18. новембра 1990. године

Иако је Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини проглашена 24. октобра 1991. године, јасно је да је немогуће одвојити од избора који су одржани 18. новембра 1990. године у СР БиХ.¹⁰ Важно је нагласити да су ти избори били први вишестраначки избори у Босни и Херцеговини после пола вијека, те да су одржани у периоду када је ова социјалистичка република постепено излазила из једнопартијског режима, па се поставља питање да ли је цјелокупно друштво било спремно на овај вид политичке демократије који је подразумевао судјеловање грађана у вршењу власти

¹⁰ Момчило Крајишник, „Историјска улога Народне скупштине у стварању Републике Српске“, 40; Радомир В. Лукић, „Уставотворна и законодавна власт Народне скупштине Републике Српске“, 186.

преко изгласаних представника.¹¹ Уз то, неколико година пред поменуте изборе Босну и Херцеговину су потресале, уз штрајкове и протесте радника и студената, и разне политичке афере, па је више него јасно какав економски и политички амбијент је у њој владао.¹² Имајући виду све то, могло би се рећи да стање које је владало уочи ових избора указивало је на колективну неспремност за њихово одржавање.

Управо у таквој атмосфери су створане политичке странке које су се кандидовале за ове изборе. Најприје је створена Странка демократске акције (у даљем текст: СДА) 26. маја 1990. године. Затим, 12. јула 1990. године основана је СДС, те најзад, на састанку 18. августа 1990. године основана је Хрватска демократска заједница Босне и Херцеговине (у даљем тексту ХДЗ БиХ). Неформално посматрајући, ХДЗ БиХ је основана почетком 1990. године, као прва од ове три поменуте политичке странке јер је била ограда истоимене странке која је постојала у Хрватској, па је у складу са тим активно политички дјеловала на подручју Босне и Херцеговине, иако је тек у августу правно регистрована.¹³ Интересантна је чињеница да је до октобра 1990. године у Босни и Херцеговини била регистрована чак 41 политичка странка, што нам додатно свједочи да је цјелокупно друштво било политички још увијек незрело. У прилог томе иде чињеница да су све те новоосноване странке, укључујући и Савез комуниста Босне и Херцеговине (у даљем тексту: СК БиХ), биле програмски непрофилсане, па их је било изузетно тешко класификовати по традиционалној шеми на десницу и љевичу.¹⁴

¹¹ Krstan Malešević, „Marginalije o Ve Ha izborima `90.“, *Revija za socijalnu politiku*, 2, (1991), 315.

¹² Edin Radušić i dr., *Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine*, (Sarajevo: Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, 2010), 67.

¹³ Драгослав Илић и др., *Република Српска у Огбрамбено-отаџбиском рату: историјски преглед* (Бања Лука: РЦИРЗ, 2017), 33-35.

¹⁴ Krstan Malešević, „Marginalije o Ve Ha izborima `90.“, 319; Класичан примјер за описану контрадикторну праксу је СДА, која је по називу и програму упућивала на љевичарску, док је по политичком дјеловању веома брзо постало јасно да се ради о поприлично десно оријентисаној странци, која је и прије избијања рата имала своје војно крило назива „Патриотска лига“. Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica (RCIRZ), Elektronski arhiv (EA), Republika Bosna i Hercegovina, Općina Bugojno, Osnovni dokument o Patriotskoj ligi u općini Bugojno, novembar 1993.

У периоду док су се странке постепено оснивале и формулисале своја програмска начела, како би се припремило одржавање вишестранаких избора, 31. јула 1990. године усвојени су Амандмани на Устав СР БиХ из 1974. године, којима је зајамчена слобода политичког организовања и дјеловања. Поред тога, утврђено је да предстојећи избори требају бити општи, једнаки, директни и тајни, а предвиђено је да се одрже три врсте избора – парламентарни (за Скупштину СР БиХ), предсједнички (за Предсједништво СР БиХ) и локални (за скупштине општина). У раду, због тематике којом се бави, највећа пажња ће бити посвећена изборима за Скупштину СР БиХ. Како је предвиђао Амандман LXX Скупштина СР БиХ требала се састојати од Вијећа грађана и Вијећа општина, у којима би се требали бирати посланици на начин утврђен законом. Било је предвиђено да се Вијеће грађана састоји од 130 посланика, док је свака општина требала да бира по једног посланика у Вијеће општина, које би се састојало од 110 посланика.¹⁵

Истовремено, усвојено је и низ закона везаних директно за одржавање избора, тако да ћемо се осврнути само на оне који су везани за избор посланика у Скупштину СР БиХ, као што је *Закон о избору одборника и посланика у скупштине друштвено – политичких заједница*. Њиме је било предвиђено да се посланици у Вијеће грађана Скупштине СР БиХ, као и одборници у скупштине општина, требају изабрати по пропорцијалном принципу, односно расподјелом посланичких и одборничких мандата у складу са Д`Онтовим системом.¹⁶ Прецизније, било је предвиђено да се у свим скупштинама обезбиједи адекватна национална структура изабраних одборника и посланика.¹⁷ Одговарајућа сразмјерна национал-

¹⁵ Suad Arnautović, *Izbori u Bosni i Hercegovini '90: analiza izbornog procesa*, (Sarajevo: Promocult, 1996), 179-180.

¹⁶ Д`Онтова формула или систем добила је име по свом аутору, белгијском математичару Виктору Д`Онту, те представља један од најстаријих и најпопуларнијих начина расподјеле посланичких мандата на вишестранакиим изборима. Према овом систему свака листа добија број мандата комбинацијом изборне квоте и тачно одређене Д`Онтове формуле за количник, понављајући поступак док се не расподијеле сви мандати. Juraj Medzihorsky, „Rethinking the D'Hondt method“, *Political Research Exchange*, 1 (2019), 1-5; Krstan Malešević, „Marginalije o Ve Ha izborima '90.“, 318.

¹⁷ Suad Arnautović, *Izbori u Bosni i Hercegovini...*, 12.

на заступљеност посланика израчунавала се на начин да број посланика одређеног народа, односно народности, се увећа или смањи за 15% , из разлога јер су били свјесни да се број становника у СР БиХ 1991. промијенио у односу на посљедњи спроведен попис становништва из 1981. године, те се у коначници тако добијен резултат могао кориговати са ± 1 послаником.¹⁸ На тај начин израчунавао се распон дозвољеног одступања, односно минималан и максималан број посланика у Скупштини СР БиХ за сваки народ, односно народност понаособ (детаљније видјети у Табели 1).

Табела 1

Распон дозвољеног одступања посланика

Народ, односно народност	Број посланика према структури	Увећање за ± 15 посто	Увећање за ± 1	Распон дозвољеног одступања
Муслимани	95	14	1	80-110
Срби	77	12	1	64-90
Хрвати	44	7	1	36-52
Остали	24	4	1	19-29

(Преузето: Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, број 42, сриједа 19. децембар 1990, 1245)

Затим треба споменути Закон о изборним јединицама, којим је утврђено 7 изборних јединица за избор посланика у Вијеће грађана. Изборне јединице су биле Бања Лука, Бихаћ, Добој, Мостар, Сарајево, Тузла, Зеница.¹⁹

Према одредбама уставног закона, посланици у Вијеће општина су бирани по принципу апсолутне већине у првом кругу и релевантне већи-

¹⁸ Suad Arnautović, *Izbori u Bosni i Hercegovini...*, 12; Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, бр. 42, 19. децембар 1990, 1245.

¹⁹ Народна Скупштина Републике Српске, 49.

не гласова у другом изборном кругу за сваку од 110 општина које су тада чиниле територијалну организацију СР БиХ. Прецизније, да би изборни кандидат постао посланик, требао је у првом изборном кругу освојити најмање 51% гласова у својој изборној јединици. Уколико нико од кандидата није имао довољно гласова, слиједио је други круг, у који су ишла два кандидата са највише освојених гласова, у оквиру којег је била довољна само релативна већина.²⁰

Дакле, главна карактеристика избора од 18. новембра 1990. године била је мјешовити и компликовани изборни систем, односно комбинација пропорцијалне репрезентације за Вијеће народа и већинске за Вијеће грађана Скупштине СР БиХ, као и за избор чланова Предсједништва СР БиХ.²¹

Резултати избора за Скупштину СР БиХ

На изборима од 18. новембра 1990. године више од 2.300.000 бирача се изјашњавало о неколико хиљада кандидата, које је предложило, самостално или у коалицији, 15 политичких странака. Убједљиву побједу на изборима су однијели кандидати новооснованих странака СДА, СДС и ХДЗ БиХ, како за Скупштину, тако и за Предсједништво СР БиХ.²² Поменуће странке су освојиле укупно 84% мандата у Скупштини, па је СДА освојила 86, СДС 72, ХДЗ БиХ 44, док су остале политичке странке имале 38 манда-

²⁰ Krstan Malešević, „Marginalije o Ve Ha izborima '90.“, 318.

²¹ Амандманима на Устав СР БиХ од 31. јула 1990. године било је предвиђено да се избор за чланове Предсједништва СР БиХ такође врши према националном кључу, у складу са формулом 2+2+2+1. Поједностављено, ту институцију требали су чинити по два представника из реда Муслимана, Срба и Хрвата, те један представник из осталих народа и народности. Suad Arnautović, *Izbori u Bosni i Hercegovini...*, 12.

²² За Предсједништво највише гласова су добили Фикрет Абдић и Алија Изетбеговић из СДА, Никола Кољевић и Биљана Плавшић из СДС, Стјепан Куљић и Фрањо Борас из ХДЗ БиХ. Познато је да се Ејуп Ганић, из СДА, изјаснио као Југословен, па је на тај начин у Предсједништво изабран из реда осталих, чиме је политичка странка чији је био члан обезбиједила превласт у том тијелу за који је био предвиђен паритет. Драгослав Илић и др., *Република Српска у Одбрамбено-отаџбисном рату...*, 37.

та.²³ Према националној припадности изабрано је 99 Муслимана, 85 Срба, 49 Хрвата и 7 осталих (детаљније видјети у Табели 2).²⁴

Табела 2

Национална структура изабраних посланика Скупштине СР БиХ

Народ, односно народност	Вијеће грађана	Вијеће општина	Укупно	или %
Муслимани	56	43	99	41,25
Срби	45	40	85	35,41
Хрвати	25	24	49	20,41
Остали	4	3	7	2,93
Укупно	130	110	240	100

(Преузето: Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, број 42, сриједа 19. децембар 1990, 1245)

Како би смо утврдили тачан број посланика првог сазива Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини, за нас су битни изабрани посланици из реда српског народа. Број изабраних посланика у Вијеће грађана из реда српског народа укључујући све изборне јединице био је 45. Од поменутог броја је 16 из једнице Бања Лука, по 9 из једница Сарајево и Тузла, 5 из једнице Добој и по 2 из изборних једница Бихаћ, Зеница и Мостар. Већина посланика је била из редова Српске демократске странке, њих 34, затим 5 из коалиције Савез комуниста Босне и Херцеговине – Социјалистичка демократска партија, 4 из Савеза реформских снага Југославије за БиХ, те по један из Демократског социјалистичког савеза Босне и Херце-

²³ Драгослав Илић и др., *Република Српска у Одбрамбено-отаџбисном рату...*, 37.

²⁴ Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, број 42, сриједа 19. децембар 1990, 1245.

говине (у даљем тексту: ДСС БиХ) и коалиције назване „Заједничка листа кандидата Савеза Комуниста Босне и Херцеговине – Социјалистичка демократска партија и Социјалистички савез радног народа Босне и Херцеговине – Демократски социјалистички савез Босне и Херцеговине“ (у даљем тексту: ЗЛК СК БиХ-СДП и ССРН БиХ-ДСС).²⁵

У Вијеће општина из реда српског народа изабрано је 40 посланика из исто толико општина, од чега 38 из редова СДС – а, те по један из СПО – а, и коалиције СК БиХ – СДП и ДСС БиХ .²⁶

Оснивање Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини

Убрзо након конституисања Скупштине СР БиХ у складу са изборним резултатима од 18. новембра 1990. године дошло је до затегнутих односа међу посланицима. Наиме, српски посланици су од самог почетка имали неслагања са политичким представницима Муслимана и Хрвата готово око свих питања која су требала да одреде будућност Босне и Херцеговине.²⁷ Томе у прилог иде и чињеница да су током 1991. године муслимански и хрватски посланици у Скупштини СР БиХ доносили веома важне државне одлуке, законе, прописе и опште акте сталним прегласавањем српских посланика, што је уједно била карактеристика рада и у Предсједништву СР БиХ.²⁸ Такав однос и стање утицали су на то да српски посла-

²⁵ Списак свих посланика из реда српског народа који су у складу са изборним резултатима ушли у Вијеће грађана видјети у *Прилогу 1*.

²⁶ Списак свих посланика из реда српског народа који су у складу са изборним резултатима ушли у Вијеће општина видјети у *Прилогу 2*.

²⁷ Каква је уистину ситуација владала у скупштинским клупама најбоље свједочи став Алије Изетбеговића, који је присуствовао неким сједницама у својству предсједавајућег Предсједништва СР БиХ и предсједника СДА, те је на једној од њих док се расправљало око поштовања закона, изјавио „све је флуидно“, чиме је јасно ставио до знања да су постојали они закони које је његова странка поштовала јер су јој одговарали, као и они које није поштовала уколико су неком другом ишли у корист. Радован Карацић, *Мермерне истине о Босни...*, 82-84.

²⁸ Иако су представници Срба у Предсједништву СР БиХ Биљана Плавшић и Никола Кољевић предложили Алију Изетбеговића за предсједавајућег Предсједништва, сматрајући да на тој позицији треба бити представник муслиманског становништва, веома брзо су схватили да ће бити прегласавани приликом доношења свих битних одлука. Поред тога

ници конституишу блок, односно Клуб српских посланика у Скупштини СР БиХ.²⁹

Могло би се рећи да су се напетости између српских посланика са једне стране и муслиманских и хрватских посланика са друге стране нарочито заостриле на сједници Скупштине СР БиХ од 27. фебруара 1991. године на којој је први пут предложена Декларација о суверености БиХ.³⁰ Нацрт ове декларације СДА је још раније, 31. јануара 1991. године, представила на конференцији за штампу те странке, наглашавајући да су суверенитет, интегритет и територијална цјелокупност вриједности којима они теже, даље наводећи да ће ова странка, уколико Словенија и Хрватска изађу из Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, тражити и да се припреми референдум за Босну и Херцеговину.³¹ Имајући у виду изречено на конференцији за штампу, српским посланицима је било и више него јасно којим путем је кренула политика СДА, па иако су на сједници од 27. фебруара успјели привремено одбацити предложену Декларацију, били су свјесни да ће се она поново бити у будућем периоду на дневном реду. То потврђује чињеница да се исти документ, само у другој форми, нашао испред њих на сједници Скупштине СР БиХ која је са мањим прекидима трајала од 10. до 15. октобра 1991. године.³² Том приликом је на расправу стављена „Резолуција о суверености Босне и Херцеговине“, „Меморандум (Писмо о намјерама)“ и „Платформа о положају Босне и Херцеговине у будућем устројству југословенске заједнице“, како би се њиховим усвајањем БиХ дефинисала као суверена правна држава. Дискусије у скупштинским

што је Изетбеговић имао подршку свог партијског колеге Ејупа Ганића, који је у то тијело ушао из реда осталих, већ у првим данима након избора почело се примјећивати да ће га подржавати и представник хрватског народа Стјепан Куљић. Никола Кољевић, *Стварање Републике Српске: дневник 1993-1995*, прир. Милица Кољевић, (Бања Лука: Службени гласник Републике Српске, 2008), 58-59; Драгослав Илић и др., *Република Српска у Ог-брамбено-отацбиснком рату...*, 37.

²⁹ Народна скупштина Републике Српске, 51.

³⁰ Момчило Крајишник, „Историјска улога Народне скупштине у стварању Републике Српске“, 41.

³¹ З. Јаховић, „Социјална, а не социјалистичка држава“, *Ослобођење*, 31. јануар 1991, 5.

³² Момчило Крајишник, „Историјска улога Народне скупштине у стварању Републике Српске“, 41.

клубама око ових питања су трајале до касно у вече 14. октобра 1991. године, односно до тренутка када је предсједник Скупштине СР БиХ Момчило Крајишник прогласио сједницу завршеном, па су српски посланици сматрајући да ће се о томе идућих дана одлучивати напустили скупштинску салу.³³ Али без обзира на то, посланик СДА, Ирфан Ајановић, предложио је да Скупштина донесе закључак којим овлашћује потпредсједника Мариофила Љубића за вођење сједнице умјесто Крајишника, како би се наставило са засиједањем, што је и учињено. На тај начин у првим часовима 15. октобра посланици СДА и ХДЗ БиХ су усвојили поменути документа без присуства српских посланика.³⁴ Овим чин, поред тога што је био нелегалан, указивао је и на то да политички представници Муслимана и Хрвата, нијесу испоштовали ни раније изгласану одлуку у Скупштини СР БиХ, да се ни једном од конститутивних народа неће, у погледу опстанка или изласка из заједничке државе Југославије, наметати туђа воља.³⁵

Због свега наведеног, при том бранећи и своје Уставом загарантовано право на самоопредјељење, као и право да као равноправан и један од три државотворна народа одлучује о својој државној судбини, дио легитимних представника српског народа у БиХ конституисао је 24. октобра 1991. године Скупштину српског народа у Босни и Херцеговини.³⁶

Број посланика првог сазива Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини

Како бисмо утврдили број посланика првог сазива Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини најприје смо анализирали стенограмске биљешке са оснивачке сједнице. Иако те биљешке носе назив „Магнетофонски снимак са сједнице Српске деморатске странке, одржане 24. 10.

³³ Народна скупштина Републике Српске, 51-53.

³⁴ Коста Николић, *Југославија, последњи дани 1989 – 1992, књига трећа, Разарање државе, стварање држава*, (Београд: Службени гласник, 2022), 272-273.

³⁵ Алекса Буха, *Аргументи за Републику Српску* (Нови Сад: Матица Српска, 1996), 66-67.

³⁶ RCIRZ, EA, *Magnetofonski snimak sa sjednice Srpske demokratske stranke, održane 24. 10. 1991. g. u skupštini SRBIH, s početkom u 17 č., 9-10.*

1991. г. у скупштини СР БиХ³⁷, предсједавајући ове сједнице проф. Војислав Максимовић је објаснио да је ријеч о „засиједању Клуба српских посланика у Скупштини БиХ“.³⁷ Имајући то у виду можемо кренути од претпоставке да је на овој сједници било присутно 85 посланика, колико је био укупан број посланика који су ушли у Скупштину СР БиХ изјашњавајући се као Срби. Међутим, да нијесу сви посланици Клуба српских посланика у Скупштини СР БиХ аутоматски постали и посланици новоосноване скупштине, као и да неки од њих нијесу присуствовали засиједању од 24. октобра 1991. године, постаје нам јасно даљом анализом поменутог документа, али других извора.

Надаље, увидом у стенограмске биљешке наилазимо на дио засиједања од 24. октобра 1991. године током којег је проф. др Милутин Најдановић прочитао „Приједлог одлуке о конституисању Скупштине српског народа у БиХ“, који нас води ка тачном броју и ту је наведено сљедеће:

„Посланици Клуба Српске демократске странке и Клуба Српског покрета обнове у Скупштини Босне и Херцеговине као легитимни представници српског народа у Босни и Херцеговини, на основу Уставом утврђеног права на самоопредјељење, укључујући право на отцјепљење, на сједници 24. октобра 1991. године доносе одлуку о оснивању Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини.“³⁸

Затим је даље наставио:

„Скупштину српског народа у Босни и Херцеговини сачињавају посланици Српске демократске странке и Српског покрета обнове у Скупштини Босне и Херцеговине. Посланицима Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини постају и други посланици Скупштине Босне и Херцеговине српске националности потписивањем изјаве о приступању овој скупштини.“³⁹

Наведени цитати нас упућују да није утемељена раније наведена претпоставка, везана за то да су 85 српских посланика који су ушли у

³⁷ Исто, 1.

³⁸ RCIRZ, EA, Magnetofonski snimak sa sjednice Srpske demokratske stranke, održane 24. 10. 1991. g. u skupštini SRBIH, s početkom u 17 č, 9-10.

³⁹ Исто, 10.

Скупштини СР БиХ аутоматски постали посланицима Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини. Заправо, можемо закључити да су то само постали они из редова СДС-а и СПО-а, док су остали касније могли потписати изјаву о приступању овом тијелу. Самим тим, ако имамо у виду да је на изборима од 18. новембра 1990. године СДС освојио 72 мандата, те СПО 1, можемо закључити да је на дан оснивања ово тијело бројало 73 посланика. Међутим, након читања „Приједлога одлуке о конституисању Скупштине српског народа у БиХ“ и понуђених приједлога за предсједника и потпредсједнике овог тијела од стране проф. др Милутина Најдановића, за ријеч се јавио посланик СРСЈ за БиХ Драган Калинић, који је рекао следеће:

„Зато смо дошли и ми посланици који смо одскоро изабрани у независни статус у Скупштини Босне и Херцеговине, који ће наравно свим силама оспоравати и већ оспоравају и они други који ће тај статус за себе ускоро изборити, јер као што не можемо бити без оца и мајке, тако нам је суђено да будемо припадници овог народа, свога народа. А независни ћемо остати у овом Парламенту српског народа, јер смо до те независности дошли скупо плаћајући наше бољшевичке и реформистичке заблуде. Дакле, даме и господо, нисмо дошли под кишобран СДС – а, али смо стали под један кров са својим народом. Јер ово је Скупштина српског народа и није и нити треба да буде скупштина нити једне политичке партије. Не би било својствено овом народу да не остане плуралистички и демократски зато овај парламент треба да има и имаће опозицију.“⁴⁰

Излагање посланика Калинића нас води ка чињеници да су и поједини посланици СРСЈ за БиХ присуствовали овој оснивачкој сједници, те да су и они истог дана одлучили да приступе Скупштини српског народа у Босни и Херцеговини у својству посланика. Ако имамо у виду да је 4 посланика СРСЈ за БиХ ушло у Скупштину СР БиХ, изјашњавајући се као Срби, онда се претпостављени број посланика првог сазива новооснованог тијела самим тим повећава на 77, као и уједно број присутних на оснивачкој сједници.

⁴⁰ Исто, 35.

Ипак, анализом осталих извора везаних за рад овог тијела у периоду 1991-1995. године долазимо до нових и битних чињеница који ће промијенити број присутних посланика на оснивачкој сједници. Наиме, увидом у документ назива „Магнетофонски снимак са свечане сједнице Народне скупштине Републике Српске одржане на Палама 9. јануара 1994. године“ сазнајемо да су тог дана орденом „Републике Српске са лентом“ одликовани предсједник Скупштине Момчило Крајишник, као и посланик др Војислав Максимовић, док су орденом „Немањића“ одликовани и остали који су били присутни на сједници овог тијела од 24. октобра 1991. године и тиме постали њени први посланици. У овом документу су сви они побројани именом и презименом, чиме долазимо до сазнања да два посланика СДС-а, ипак нијесу одликована јер нијесу присуствовала оснивачкој сједници, а то су Милан Зорић и Душан Урошевић, чиме наш број посланика првог сазива смањујемо на 75. Али, међу одликованим наилазимо на Горана Поповића, који је испред странке ДСС БиХ изгласан за посланика Скупштине СР БиХ у изборној јединици Бања Лука. То нас упућује на чињеницу да је он присуствовао оснивачкој сједници, чиме је 24. октобра 1991. године постао посланик Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини.⁴¹ На тај начин би могли да закључимо да је **76** посланика присуствовало сједници од 24. октобра 1991. године када је основана Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини.

Раније смо навели да је проф. др Милутин Најдановић приликом читања „Приједлога одлуке о конституисању Скупштине српског народа у БиХ“ јасно нагласио да уз посланике СДС-а и СПО-а, сви српски посланици из Скупштине СР БиХ потписивањем изјаве могу приступити овом тијелу, па самим тим број од 76 посланика не можемо сматрати коначним бројем првог сазива скупштине. Наиме, сљедећи документ у којем су наведена имена посланика овог тијела јесу „Стенограмске биљешке 5. сједнице Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини“ од 9. јануара 1992. године када је проглашена Република српског народа у Босни и Херцеговини. Анализирајући имена и презимена присутних и одсутних посланика,

⁴¹ РЦИРЗ, ЕА, Магнетофонски снимак са свечане сједнице Народне скупштине Републике Српске одржане на Палама 9. јануара 1994. године, 3-4.

увиђамо да раније поменути посланици СДС-а Милан Зорић и Душан Урошевић, који нису присуствовали оснивачкој сједници, већ на засиједању од 9. јануара 1992. године се наводе као посланици овог тијела.⁴² Разлог због којег нису присуствовали засиједању од 24. октобра 1991. године није познат, али је неоспорна чињеница да су они у периоду од тог засиједања до овог од 9. јануара 1992. године, вјероватно потписивањем изјаве, постали посланицима овог тијела. Такође, у наредном периоду, најкасније до 16. сједнице одржане 12. маја 1992. године, као посланицима првог сазива су постали и 5 посланика лијево оријентисаних коалиција предвођених СК БиХ.⁴³ Наиме, испред ових коалиција је на изборима од 18. новембра 1991. године у Скупштину СР БиХ изабрано 7 посланика из реда Срба, али њих троје никада није потписало изјаву о приступању новооснованој скупштини. То су били Татјана Мијатовић Љујић и Миро Лазовић, изабрани у изборној јединици Сарајево, као и Крстан Малешевић изабран у изборној јединици Бања Лука. Татјана Мијатовић Љујић била је члан Предсједништва тзв. Републике БиХ од 1992. до 1996. године, док је Миро Лазовић био предсједник Скупштине тзв. Републике БиХ од 1992. до 1996. године.⁴⁴ Интересантно је да, иако је према резултатима избора из новембра 1990. године у Скупштину СР БиХ ушао као Србин, на сједници Скупштине тзв. Републике БиХ од 4. августа 1995. године, Лазовић је изјавио да се он никада није „осјећао првенствено као Србин, него првенствено као Босанац“.⁴⁵ Што се тиче Крстана Малешевића, аутор није нашао конкретне податке због чега он није приступио новооснованој Скупштини. Са друге стране, изјаву је потписао Миленко Пантић, који је као Југословен победио у општини Босански Брод и испред заједничке листе СК БиХ – СДП - ДСС БиХ ушао у Вијеће општина. Управо на тај начин је први сазив Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини/Народне скупштине Републике Српске дошао до броја од **83** посланика, који је актуелан до данас.⁴⁶

⁴² RCIRZ, EA, Stenogramske bilješke 5. sjednice Skupštine srpskog naroda u Bosni i hercegovini održane u Hotelu „Holiday in“ u Sarajevu, 9 januar 1992, 1-2.

⁴³ РЦИРЗ, ЕА, Преглед присуства посланика сједницама Скупштине – од 16. до 35., 1-4.

⁴⁴ *Službeni list Republike Bosne i Hercegovine*, br. 24, 28. decembar 1992. godine, 639.

⁴⁵ RCIRZ, EA, Nastavak 11. Sjednice Skupštine RBiH, (stenogram), 4. avgust 1995, 75.

⁴⁶ Списак посланика који су првобитно чинили први сазив Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини видјети у *Прилогу 3*.

Закључак

Највећи проблем у студијама и радовима који нам дају податке о томе како је Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини, касније преименована у Народну скупштину Републике Српске, дошла до броја од 83 посланика, који је актуелан и данас, чини се да се огледа у недовољном схватању чињенице да је у питању био процес који се одигравао у турбулентним временима у којима су ратни сукоби на простору Босне и Херцеговине били све извјеснији. У складу са тим учесници тих процеса, неке од наизглед баналних података, као што је број посланика, нијесу записивали у датом моменту, већ су се касније трудили да их реконструишу на основу сопственог сјећања, уз помоћ одређеног броја докумената које су посједовали. Ипак, историчари у складу са историјском методологијом све податке произишле из сјећања појединаца, нарочито оне до којих се долази пребројавањем, требају критички посматрати и анализирати, те се потрудити да прате фактографски развој догађаја заснован на анализи изворне документације, чиме смо се приликом израде ове синтезе служили.

На тај начин смо најприје дошли до закључка да на оснивачкој сједници Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини, одржаној 24. октобра 1991. године, нијесу одмах постали њеним посланицима само они који су долазили из редова СДС-а и СПО-а, већ је било присутно и неколико посланика СРСЈ за БиХ и ДСС БиХ, који су истог дана приступили овом новооснованом уставотворном и законодавном тијелу. Уз то, успјели смо да утврдимо да ипак тог дана сједници нијесу присуствовали сви они из СДС-а, чиме смо утврдили да се укупно 76 посланика може сматрати оснивачима. До најчешће забуне, када говоримо о броју посланика првог сазива, долази из разлога што се број присутних на овој сједници мијеша са укупним бројем који је у наредним мјесецима повећан јер је, у складу са оним што је предвиђено на оснивачкој сједници, касније овом тијелу приступило још 7 посланика. До сада се увијек потенцирало да су у новоосновано тијело ушли само они који су се приликом избора за Скупштину СР БиХ изјашњавали као Срби, па додатну забуну уноси чињеница да се један од ових 7 посланика, који су се касније придружили, током изборног

процеса из 1990. године изјашњавао као Југословен. Важно је напоменути да смо се у раду искључиво ослањали на страначку припадност посланика у тренутку избора од 18. новембра 1990. године, не улазећи у касније страначке промјене којих је током рада Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини/Народне скупштине Републике Српске несумњиво било. Уз то, у приложеном списку посланика првог сазива наведени су искључиво они који су првобитно чинили овај сазив, без осврта на нове посланике који су усљед смртних случајева замијенили неке од њих. Одлучили смо се за такав приступ јер се тематика овог рада у првом реду односи на утврђивање начина како се дошло до броја од 83 посланика, како би се разјаснили сви они елементи који су утицали на његово коначно заокруживање.

ИЗВОРИ

Републички центар за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица

- Патриотска лига (ЕА).
- Стенограмске биљешке сједница Народне скупштине Републике Српске, 1992-1995. године (ЕА)
- Стенограмске биљешке сједница „РБиХ“, 1992-1995 године, (ЕА)

ОБЈАВЉЕНИ ИЗВОРИ

Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, бр. 42, 19. децембар 1990.

Službeni list Republike Bosne i Hercegovine, br. 24, 28. decembar 1992. godine.

ШТАМПА

Ослобођење, 31. јануар 1991.

ЛИТЕРАТУРА

- Антић Чедомир, Кецмановић Ненад, *Историја Републике Српске* (Бања Лука: Службени гласник Републике Српске, 2016).
- Arnautović Suad, *Izbori u Bosni i Hercegovini `90: analiza izbornog procesa*, (Sarajevo: Promocult, 1996).
- Буха Алекса, *Аргументи за Републику Српску* (Нови Сад: Матица Српска, 1996), Илић Драгослав и др., *Република Српска у Одбрамбено-отаџбисном рату: историјски преглед* (Бања Лука: РЦИРЗ, 2017).
- Караџић Радован, *Мермерне истине о Босни: Уводна и завршна реч пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију у Хагу, 1-2. март 2010.-1-2, 7. октобар 2014.* (Нови Сад: Павославна реч – Београд: Радунић, 2016).
- Кољевић Никола, *Стварање Републике Српске: дневник 1993-1995*, прир. Милица Кољевић, (Бања Лука: Службени гласник Републике Српске, 2008).
- Крајишник Момчило, „Историјска улога Народне скупштине у стварању Републике Српске“, у: *Двадесет пет година Народне Скупштине Републике Српске*, ур. Рајко Кузмановић (Бања Лука: АНУРС – НСРС, 2017), 37-58.
- Лозо Предраг, „Република Српска – име, догађаји и историјски процеси“, *Српски историјски часопис*, 3/4, (2020/2021), 164-194.
- Лукић В. Радомир, „Уставотворна и законодавна власт Народне скупштине Републике Српске“, у *Двадесет пет година Народне Скупштине Републике Српске*, ур. Рајко Кузмановић (Бања Лука: АНУРС – НСРС, 2017), 181-203.
- Malešević Krstan, „Marginalije о Ве На izborima `90.“, *Revija za socijalnu politiku*, 2, (1991), 315-326.
- Medzihorsky Juraj, „Rethinking the D`Hondt method“, *Political Research Exchange*, 1 (2019), 1-15.
- Наградић Слободан, „Опозиција у Народној скупштини Републике Српске“, у *30 године Народне скупштине Републике Српске 1991-2021*, ур. Мирјана Кусмук (Бања Лука: НСРС, 2021), 113-139.
- Народна Скупштина Републике Српске*, ур. Игор Радојичић и др., прир. Душан Поповић и др., (Лакташи: Графомарк, 2012).
- Нешковић Радомир, „Околности оснивања Скупштине српског народа у БиХ“, у *30 године Народне скупштине Републике Српске 1991-2021*, ур. Мирјана Кусмук (Бања Лука: НСРС, 2021), 71-78.
- Николић Коста, *Југославија, последњи дани 1989 – 1992, књига трећа, Разарање државе, стварање држава*, (Београд: Службени гласник, 2022).

Radušić Edin i dr., *Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine*, (Sarajevo: Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, 2010).

Стојнић Бојан, Горан Ђуран, Владан Вуклиш, *30 година Народне скупштине Републике Српске (1991 – 2021) – каталог изложбе* (Бањалука: НСПС, Архив Републике Српске, 2021).

Milena Mihaljević

NUMBER OF MEMBERS OF THE FIRST ASSEMBLY OF THE SERB PEOPLE IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Summary: *Based on the available literature and sources, the paper discusses the historical facts that led to the final number of members of the first Assembly of the Serbian People in Bosnia and Herzegovina. Having determined that in the papers and monographs related to the establishment and work of the highest constitutional and legislative body of the Republic of Srpska, this number is mentioned without an adequate explanation of how it was established, the goal was to push the boundaries of scientific knowledge and clarify all those elements that influenced the rounding of the final number of members of the first assembly.*

Initially, the mentioned data found in the literature, which could be stated to be contradictory were presented, and therefore this issue should be further investigated. The mentioned data gave us the information that the number of members of the first assembly was not determined at the founding Assembly of the Serbian people in Bosnia and Herzegovina, but that the final number rounding took place several months later. As the members of the first assembly of this newly established body became those who were elected from among the Serbian people to the Assembly of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina, it was necessary to explain the results of the election of November 18, 1990, in which they were elected, and to state their names and surnames. Furthermore, using the deductive method, as well as the comparison of the data

obtained from the literature and other sources, we explained the way in which the Assembly of the Serbian People in Bosnia and Herzegovina reached the final number of Members and who originally comprised its first assembly.

Key words: *Assembly, Republic of Srpska, serbian people, first assembly, number.*

Прилог 1
Списак посланика из реда српског народа
који су ушли у Вијеће грађана

Изборна јединица	Презиме	Име	Странка
Бања Лука	Поповић	Горан	ДСС БиХ
Бања Лука	Додик	Милорад	СРСЈ за БиХ
Бања Лука	Купрешанин	Војо	СДС
Бања Лука	Касагић	Рајко	СДС
Бања Лука	Срдић	Срђа	СДС
Бања Лука	Субашић	Петар	СДС
Бања Лука	Ступар	Вељко	СДС
Бања Лука	Тимарац	Светозар	СДС
Бања Лука	Миловановић	Пантелија	СДС
Бања Лука	Кузмановић	Милорад	СДС
Бања Лука	Ђурић	Драган	СДС
Бања Лука	Богић	Гавро	СДС
Бања Лука	Граховац	Анђелко	СДС
Бања Лука	Милановић	Милован	СДС
Бања Лука	Малешевић	Крстан	СК БиХ - СДП
Бања Лука	Борковић	Ратко	СК БиХ - СДП
Бихаћ	Зорић	Милан	СДС
Бихаћ	Вјештица	Мирослав	СДС
Добој	Гостић	Урош	СК БиХ - СДП
Добој	Јолчић	Миодраг	СДС
Добој	Васиљевић	Младенко	СДС
Добој	Бјелошевић	Милован	СДС
Добој	Кнежевић	Саво	СДС
Мостар	Симић	Бранко	СДС
Мостар	Спремо	Радован	СДС
Сарајево	Калинић	Драган	СРСЈ за БиХ
Сарајево	Максимовић	Војислав	СДС
Сарајево	Најдановић	Милутин	СДС

Сарајево	Буха	Алекса	СДС
Сарајево	Миљановић	Митар	СДС
Сарајево	Трбојевић	Милан	СДС
Сарајево	Крајишник	Момчило	СДС
Сарајево	Мијатовић-Љујић	Татјана	СК БиХ - СДП
Сарајево	Лазовић	Миро	СК БиХ - СДП
Тузла	Мићић	Момчило	СРСЈ за БиХ
Тузла	Перић	Никола	СРСЈ за БиХ
Тузла	Новаковић	Милан	СДС
Тузла	Мијатовић	Јово	СДС
Тузла	Зекић	Горан	СДС
Тузла	Војиновић	Миленко	СДС
Тузла	Тешић	Милан	СДС
Тузла	Недић	Миладин	СДС
Тузла	Спасојевић	Милан	СК БиХ - СДП - ССРН БиХ - ДСС
Зеница	Урошевић	Душан	СДС
Зеница	Кисин	Никола	СДС

Прилог 2
Списак посланика из реда српског народа
који су ушли у Вијеће општина

Општина	Презиме	Име	Странка
Бања Лука	Ерцег	Никола	СДС
Бијељина	Мичић	Драгољуб	СДС
Билећа	Леро	Милош	СДС
Босанска Дубица	Бијелић	Слободан	СДС
Босанска Градишка	Грбић	Бранко	СДС
Босански Нови	Гаковић	Момир	СДС
Босански Петровац	Милановић	Драган	СДС
Босанско Грахово	Зељковић	Душан	СДС
Чајниче	Пејовић	Душко	СДС
Челинац	Радослав	Брђанин	СДС
Добој	Нинковић	Милан	СДС
Фоча	Чанчар	Петко	СДС
Гацко	Ковачевић	Владо	СДС
Гламоч	Чорда	Саво	СДС
Хан Пијесак	Тошић	Момир	СДС
Илиџа	Босиљчић	Љубо	СДС
Илијаш	Радић	Трифко	СДС
Калиновић	Лаловић	Грујо	СДС
Кључ	Калабић	Рајко	СДС
Котор Варош	Ђекановић	Недељко	СДС
Купрес	Контић	Маринко	СДС
Лакташи	Келечевић	Златко	СДС
Лопаре	Керовић	Драгомир	СДС
Љубиње	Козић	Душан	СДС
Модрича	Благојевић	Станко	СК БиХ - СДП - ДСС БиХ
Мркоњић Град	Малиџа	Милан	СДС
Невесиње	Голијанин	Момчило	СПО
Пале	Веселиновић	Ненад	СДС
Прњавор	Видић	Добривоје	СДС

Рудо	Милинковић	Добрисав	СДС
Сански Мост	Рашула	Недељко	СДС
Скендер Вакуф	Гламочић	Славко	СДС
Соколац	Симић	Марко	СДС
Србац	Ољача	Остоја	СДС
Шековићи	Неђић	Илија	СДС
Шипово	Медић	Стеван	СДС
Теслић	Мишић	Бошко	СДС
Титов Дрвар	Буцало	Војин	СДС
Требиње	Мијатовић	Марко	СДС
Угљевик	Гаврић	Неђо	СДС

Прилог 3
Списак посланика који су првобитно чинили први сазив
Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини

Редни број	Презиме	Име	Странка	Датум приступа
1.	Бијелић	Слободан	СДС	24.10.1991.
2.	Бјелошевић	Милован	СДС	24.10.1991.
3.	Богић	Гавро	СДС	24.10.1991.
4.	Босиљчић	Љубо	СДС	24.10.1991.
5.	Брђанин	Радослав	СДС	24.10.1991.
6.	Буха	Алекса	СДС	24.10.1991.
7.	Буцало	Војин	СДС	24.10.1991.
8.	Васиљевић	Младенко	СДС	24.10.1991.
9.	Веселиновић	Ненад	СДС	24.10.1991.
10.	Видић	Добривоје	СДС	24.10.1991.
11.	Вјештица	Мирослав	СДС	24.10.1991.
12.	Војиновић	Миленко	СДС	24.10.1991.
13.	Гаврић	Неђо	СДС	24.10.1991.
14.	Гаковић	Момир	СДС	24.10.1991.
15.	Гламочић	Славко	СДС	24.10.1991.
16.	Голијанин	Момчило	СПО	24.10.1991.
17.	Граховац	Анђелко	СДС	24.10.1991.
18.	Грбић	Бранко	СДС	24.10.1991.
19.	Додик	Милорад	СРСЈ за БиХ	24.10.1991.
20.	Ђекановић	Недељко	СДС	24.10.1991.
21.	Ђурић	Драган	СДС	24.10.1991.
22.	Ерцег	Никола	СДС	24.10.1991.
23.	Зекић	Горан	СДС	24.10.1991.
24.	Зељковић	Душко	СДС	24.10.1991.
25.	Јолдић	Миодраг	СДС	24.10.1991.
26.	Калабић	Рајко	СДС	24.10.1991.
27.	Калинић	Драган	СРСЈ за БиХ	24.10.1991.
28.	Касагић	Рајко	СДС	24.10.1991.

29.	Келечевић	Златко	СДС	24.10.1991.
30.	Керовић	Драгомир	СДС	24.10.1991.
31.	Кисин	Никола	СДС	24.10.1991.
32.	Кнежевић	Саво	СДС	24.10.1991.
33.	Ковачевић	Владо	СДС	24.10.1991.
34.	Козић	Душан	СДС	24.10.1991.
35.	Контић	Маринко	СДС	24.10.1991.
36.	Крајишник	Момчило	СДС	24.10.1991.
37.	Кузмановић	Милорад	СДС	24.10.1991.
38.	Купрешанин	Војо	СДС	24.10.1991.
39.	Лаловић	Грујо	СДС	24.10.1991.
40.	Леро	Милош	СДС	24.10.1991.
41.	Максимовић	Војислав	СДС	24.10.1991.
42.	Малица	Милан	СДС	24.10.1991.
43.	Медић	Стеван	СДС	24.10.1991.
44.	Мијатовић	Јово	СДС	24.10.1991.
45.	Мијатовић	Мирко	СДС	24.10.1991.
46.	Милановић	Драган	СДС	24.10.1991.
47.	Милановић	Милован	СДС	24.10.1991.
48.	Милинковић	Добрислав	СДС	24.10.1991.
49.	Миловановић	Пантелија	СДС	24.10.1991.
50.	Миљановић	Митар	СДС	24.10.1991.
51.	Мићић	Драгољуб	СДС	24.10.1991.
52.	Мићић	Момчило	СРСЈ за БиХ	24.10.1991.
53.	Мишић	Бошко	СДС	24.10.1991.
54.	Најдановић	Милутин	СДС	24.10.1991.
55.	Недић	Миладин	СДС	24.10.1991.
56.	Неђић	Илија	СДС	24.10.1991.
57.	Нинковић	Милан	СДС	24.10.1991.
58.	Новаковић	Милан	СДС	24.10.1991.
59.	Ољача	Остоја	СДС	24.10.1991.
60.	Пејовић	Душко	СДС	24.10.1991.
61.	Перић	Никола	СРСЈ за Бих	24.10.1991.
62.	Поповић	Горан	ДСС БиХ	24.10.1991.

63.	Радић	Трифко	СДС	24.10.1991.
64.	Рашула	Недељко	СДС	24.10.1991.
65.	Симић	Бранко	СДС	24.10.1991.
66.	Симић	Марко	СДС	24.10.1991.
67.	Спремо	Радован	СДС	24.10.1991.
68.	Срдић	Срђа	СДС	24.10.1991.
69.	Ступар	Вељко	СДС	24.10.1991.
70.	Субашић	Петар	СДС	24.10.1991.
71.	Тешић	Милан	СДС	24.10.1991.
72.	Тимарац	Светозар	СДС	24.10.1991.
73.	Тошић	Момир	СДС	24.10.1991.
74.	Трбојевић	Милан	СДС	24.10.1991.
75.	Чанчар	Петко	СДС	24.10.1991.
76.	Чорда	Саво	СДС	24.10.1991.
77.	Зорић	Милан	СДС	од 24.10.1991. до 9. 1. 1992.
78.	Урошевић	Душан	СДС	од 24.10.1991. до 9. 1. 1992.
79.	Благојевић	Станко	СК БиХ - СДП - ДСС БиХ	од 9. 1. 1992. до 12. 5. 1992.
80.	Борковић	Ратко	СК БиХ - СДП	од 9. 1. 1992. до 12. 5. 1992.
81.	Гостић	Урош	СК БиХ - СДП	од 9. 1. 1992. до 12. 5. 1992.
82.	Пантић	Миленко	СК БиХ - СДП - ДСС БиХ	од 9. 1. 1992. до 12. 5. 1992.
83.	Спасојевић	Милан	СК БиХ - СДП - ССРН БиХ - ДСС БиХ	од 9. 1. 1992. до 12. 5. 1992.